



# ПОЗОРИШТЕ.



УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Изази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичином стану, у Новоме Саду.

## СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Наставак.)

Да се у Нов. Саду могао постићи толики сувишак, поред ванредно великих трошкова, допринела је много представа трагедије „Пера Сегединац“, од дра Лазе Костића. Та је трагедија свега два пут приказивана и донела је свега 658 ф. 80 н. прихода. Власт је забранила даље приказивање тога комада, али пошто није још достављена званична забрана, то су учињени нужни кораци, да се добије писмени налог о забрани, да би се на основу тога могло ремонстровати и искати, да се та трагедија сме и на даље представљати.

Да би се подстакла воља за превођењем и прерађивањем добрих позоришних дела из страних језика, те да би се умножио репертоар добрим комадима, — решио је позоришни одсек, да се досадања награда од 5 фор. по акту повиси на 6 фор., а према вредности дела, према ваљаности превода и величини аката и на 8 фор по акту. За преводе класичких дела у стиховима одређиваће се већи хонорар. Сваки наградом откупљени превод сматра се као својина српског народног позоришта.

Како стран свет цени позоришна дела нашег рано преминулог писца Косте Трифковића, што их је ово друштво издало у „Зборнику позоришних дела“, види се отуда, што је по дозволи управног одбора шаљива игра „Љубавно писмо“ преведена на мађарски и немачки језик. Исти је комад не давно са особитим успехом приказан на мађарској позорници у Будим-Пешти. Издања је даље дозвола, да се на мађарски преведе „Француско-пруски рат“. Осим тога превели су браћа Словенци две шаљиве игре од истога писца, и то: „Пола вина пола воде“ и „Честитам.“ Оба та позоришна комада, као и пре преведено дело

„Израчица“, штампало је „Словенско драматичко друштво“ у Љубљани у свом зборнику, што га исто издаје под насловом „Словенска Талија.“ Доиста се можемо радовати и поносити, што је српско позориште лањске године ступило у књижевну узајмицу са овим братским словенским друштвом.

Поводом ужасне катастрофе, што је постигла бечко позориште „на рингу“ и што је покосила толико невиних живота, наређене су нужне мере ради предохране наше позоришне дворане од пожара, и учињено је све потребно, да се у случају опасности публика што лакше спасти може.

Према §. 20. устава друштвеног изабрао је управни одбор по ново за фискала друштвеног дра Илију Вучетића, који већ више година као такав служи бесплатно овоме друштву и делом и саветом.

Ваља ми овде напоменути, да је управни одбор поверенику друштвеном дру Стевану Малешеву у Сенти као руководељу добара из закладе пок. Стевана Бадрљице одредио и издао хонорар од 50 фор. за годину 1881.

С тешким срцем саопштавам славној скупштини жалостан случај, што је крајем прошле године задесио ово друштво и позоришну дружину. Члан наше позоришне дружине Васа Марковић, родом из Чанада, који је од постанка позоришта кроз двадесет година глумовао на нашој позорници — померио је памећу! Као лекар и сам сам се уверио о његовој тешкој бољетици — о његовом тихом меланхоличном лудилу. Глумац овај, који је на све стране познат као добар приказивач интригантских улога, послан је од стране управе у опсервационо одељење будим-пештанске болнице, где је на молбу овога друштва во-

дио бригу о њему г. др. Младен Мађаревић. Констатовано је, да је Марковић доиста полудио и да нема изгледа, да ће се икада моћи излечити. С тога су учињени нужни кораци, да се

овај јадни злочатник стално смести у земаљску лудницу. Др. Мађаревић умољен је, да се заузме и да учини у том погледу све што је потребно.

(Наставиће се.)

## БАЛКАНСКА ЦАРИЦА.

(Наставак.)

Станко је носио на души својој повише терета, кад је по други пут ступио пред Даницу. Крв Деанова још се пушила пред очима његовим, а поврх тога издајство га притискује целом тежином свога моралног терета. При свем том, што је Станко лаке нарави, која је склоњена, да брзо ступа у трансакцију са савешћу, ипак даје се и из њега чути кад и кад унутрашњи глас доброга генија, бар у облику моментаног кајања и унутрашње гриже.

Он излази по други пут пред Даницу — као убојица и издајник. Отвара јој срце своје, пружа јој руку своју, али Даница с грозотом опажа, да у том срцу кључа отров издајства, да је та рука окаљана убиством поштена човека, ваљана Црногорца.

При исповести својој Станко је почео да скида с душе своје прво лакше терете. Прича Даници, како се поречкао са Деаном и — како га је убио. Даница се на то упрепасти, али се ипак не изгуби. Пред њеном чистом душом стојао је само један прави пут, којим је Станко имао ударити, да би спрао са себе прљу, која му је остала на души са убиства Деанова: ваљало му је поћи к оцу Иву и подврћи се његову суду.

Она то саветује Станку, љубавном препоруком зачињући свој савет.

Али Станкова душа ради у противном правцу. Она из убиства Деанова извлачи само аргументе за остварење ненаситљиве жеље властољубља. Крв Деанова приступила је само као још један нови фактор к оснажењу црнога демона, који је Станка гонио у издајнике.

Колико је чисту душу Даничину убиство Станково ожалостило, она се ипак могла помирити с тим несретним фактом на онај начин, као што је предложила.

Али ни на који начин није се могла помирити с другим, много грознијим фактом, који се као црна авет помоли из душе Станкове, и у свој грозоти својој стаде пред Даницу.

Девојка се преобрази, кад виде у Станку — издајника. Нежни пулољак љубави, на који су тек први зраци живота пали, поче намах да вене, такнут леденим мразем издајничке душе љубавникове. Чисто гледамо у њој постепено помрачење сунца, које се љубав зове. Црни демон из душе Станкове застире га својим мрачним велом. Енергија душе девојчине пала на нулу, кад збори о љубави; глас је скоро са свим издао; потези у лицу распустили се од изнемоглости; светлост очију потамнела, чисто као да их и не отвара више, као да јој и не требају више, јер шта има да види пред собом? У љубавнику — издајника! Грозота!

(Наставиће се.)

## Л И С Т И Њ И.

### СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Наше жене“. Шаљива игра у 5 чинова, написали Мозер и Шентан, превела Персида Пинтеровићева.) (Приказана први пут 24. јануара.) — Кад се добро промислим, узео сам лакоумно врло тенку и врло тугаљиву задаћу на се, јер ако је не решим као што треба, онда је крај са мојом репутацијом. Ја сам човек иначе учтив и услужан, и хотимице нећу увредити никог, шта више, избегавам сваку кавгу, па опет ми није дао ђаво мира,

него сам баш ја морао узети, да критизирам — наше жене. Ко ме не познаје, мислиће за цело, да хоћу да употребим zgodну прилику, и да се под плаштом неке рецензије мучки хоћу да осветим својој жени и својој пуници. Али ко мене познаје, и који зна голубије срце моје, том таква мисао неће ни пасти на памет. И тај последњи имаће право. И не мислим ја да говорим о нашим женама, ма да би се, међу нама буди речено, много што о њима могло рећи. Хоћу да говорим о споменутој шаљивој игри.

Ја држим, да је та глума црпена из непосредног живота, и уверен сам, да један од писаца има једну породичну кубуру у кући, јер од куд да зна, како је то све. Да су пак обичан живот мало потенцирали и да су му додали неке театралне гарнитуре, које се ефектима зову, то је наравна ствар, јер како би могли упливисати на иначе индиферентне гледаоце. Ти ефекти се дижу свагда при свршетку чина, да у публици остану у најсвежијој упомени те да се иначе празан садржај покрије и забашури. А садржај је заиста празан, и да нису употребљена драстична средства, не би се на публици познало, да ли је шаљива игра или какво предавање. На тој шаљивој игри не види се ништа друго, до рутина писаца, који драстичним средствима, спољашњим ефектима и лакрдијашењем морају да маркирају сиромаштво идеје и радње. Што се истиче по гдекоје лепо дело, гдекоја позоришна шаблони са уобичајеним накитом, то још не даје право називу „шаљиве игре“. Уз то је још употребљено најобичније средство: неспоразум. Тај је исцрпен до вла бога, и чини радњу за себе, која ни у ком погледу не утиче на главну радњу. Или је можда она главна радња!

Већ први чин не показује никакве експозиције. Особито, и то гдекоје, тек се публици само прикажу, и ми тек нешто мало слутимо о њиховом међусобном одношају. У другом се чину тек почиње експозиција и ситуација се мало бистри пред нашим очима, ма да управо не схватамо са свим, за што се Гросер мора издати за Корнелија. То нам тек онда долази са свим до свести, кад сазнамо, да се хоће силом да проводи тај дерни неспоразум. Међу тим су ти чинови испуњени лепим дијалозима, али то је у једно и све, те бих чисто био и ја Штајновог мњења, који вели, да је наслов „Наше жене“ примамљив. Што се кроз целу глуму провлачи лакрдијашка фигура Пфефермана, то само показује, да су писци рутинирани у извршавању ефекта, јер заиста, то јесте и остаје једина врлина те глуме.

Па и сами карактери скројени су на рачун спољашњем ефекту, и ако они провоцирају ситуацију, та је свагда таква, да драстично утиче на гледаоце.

При скромном захтевању могла би се та глума прогласити за добру; али поједине епизоде, поједине досетке и поједине ситуације не чине још глуму добром. Она ће се моћи одржати на нашој позорници, та држи се и лошија; али то још није легализована сведоџба.

Што се тиче глумаца и глумица, они су у главном били добри. Палма тог вечера припада гђи Ј. Добринићки, тако исто, као што је негда припадала гђици Ј. Поповићевој. То је права цуница што затеже конач докле може, али попусти у опасном тренутку, кад овај хоће да се прекине. Ружич је пак као пунац и супруг попустио свагда конач и почео је тек онда да затеже, кад је осетио, да супружница његова попустила. Димитријевић је добро приказао лаксумног трговца, боље него Милосављевић озбиљнога. Гђа М. Рајковићка била је „риба у својој води“ као швицарица, и ма да је то њена негдашња улога, опет за то истиче се уметност њена у озбиљнијој улози, где има обилате прилике да истакне све лепе врлине своје. Улога гђе Хадићеве била је са свим

обична, и могла се приказати без икаквог напрезања и без икаквог улагања вештине. Гђца Петровићева била је овог вечера мало скучена у својој улози. Окретност, коју је показала у „Сеоском лоли“, као да јој је била нешто одсутна, што је још већма упало у очи, кад је на позорници била наредом са гђом Рајковићком. По то се све даје изравнати, а добра воља у свези са даром учиниће све. Као глумица, која сваког вечера све боље истиче вештину своју, показала се овом приликом гђа Љ. Динићка. Она се у свакој ситуацији врло лепо знала наћи. Г. Динић приказује Пфефермана драстично и био је тако прави зачин у тој глуми. Радујем се, што га видим и у већим улогама, тим више, што им је дорастао. Г. Марковић треба, можда, у животу да се зблиља заљуби, па ће онда љубавнике и на позорници моћи боље приказати. Али и он је млад човек и млад глумац, а сваки је почетак тежак. Г. Љ. Станојевић као да је заменио г. Барбарића. Но, кад га замени други пут, биће ваљда боље. Гђа Димитријевићка добра је глумица, ма да је нисмо видели у правој улози тога вечера, јер није ништа кувала, а била је нека куварица. Кретање је њено на позорници много лакше, много вештије, него што је било пре две године. На сваки начин врло је напредовала. Споменућу још и гг. Рапића и И. Станојевића и сад, чини ми се, да сам споменуо све суделаче осим — шапача. А и тај је важна особа, и то не само на позорници. М. С — Ђ.

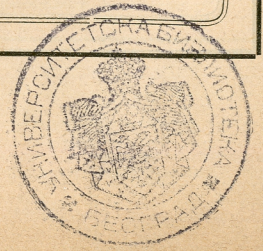
## ПОЗОРИШТЕ.

(Народно позориште у Загребу) 27. јануара о. г. певане су у Загребу две оперете складатеља Ивана пл. Зајца, и то: „Месечница“ и „Момци на брод“. Глазба тих оперета, пише М. у „N. Nov.“ позната нам је као лака и дражесна. Певачи, а особито певачице, били су добро диспозовани, те, судећи по повлађивању, забављала се недељна публика веома добро. Г. Антон познат нам је као добар комичар, али му ипак саветујемо, да и за недељну публику научи своје партије, да од сада не заплеће тако често. Гђца Приклова била је крсна као Венера, те се не зна, да ли је очарала опћинство више као Лизета у „Месечници“ или као Ема у „Момци на брод“. Њезино предавање о љубави младом неискусном Иноценту као и улагивање старој бени Бишарду било је савршено. Исто тако гђца Фрајденрајхова представила нам је младог непокованог дечака као што треба. Гђца Племенчићева отпевала је улогу ваљубљенога Макса са свим пристожно; али ипак и овом приликом не можемо јој доста препоручити, да се окане неугодног тремолисања и вибрирања.

Кад кад мали тремоло може бити угодан, али ако пређе у обичај, квари глас и вређа слух. Код госпођице баш се опажа, да је велики део те махне само вла навика. Оригинална била је гђа Флидерова у партији „Бибијане“, жене Пишардове. Сцена између ње и г. Антона изазвала је много смеха.

Зборови били су добри, а нарочито нам је напоменути онај комични збор „суседа“ како долазе у ноћним хаљинама, да разгледају како проводи љубав стари кључар. Тај збор морао се на бурно плескање поновити.

Иадаје управа српског народног позоришта.



# СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

3. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 2.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 26. ЈАНУАРА 1884.

ПРВИ ПУТ:

## СИРОТИЊСКИ АДВОКАТ.

ДРАМА У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО ПАВЛЕ МЕРИС. С ФРАНЦУСКОГ.

### О С О Б Е:

|                                  |                    |
|----------------------------------|--------------------|
| Џорџ Тревор . . . . .            | Ружић.             |
| Оливијер Кромвел . . . . .       | Лукић.             |
| Сер Џафреј Абердински . . . . .  | М. Суботић.        |
| Џилберт Талбот . . . . .         | Димитријевић.      |
| Флавио, гроф Кардински . . . . . | Милосављевић.      |
| Љушијан Девере . . . . .         | Марковић.          |
| Обадаја, наредник . . . . .      | И. Станојевић.     |
| Бертел, соколар . . . . .        | Динић.             |
| Сами, кројач . . . . .           | Љ. Станојевић.     |
| Хабакук, просијак . . . . .      | Б. Рашић.          |
| Лилија . . . . .                 | М. Рајковићка.     |
| Маргарита Треворова . . . . .    | Д. Ружићка.        |
| Ефлама Уелскиња . . . . .        | Љ. Динићка.        |
| Бриџета . . . . .                | Л. Петровићева.    |
| Сузана . . . . .                 | С. Димитријевићка. |

Судије, војници, пажеви, народ

Због болести г. Барбарића не може се данас приказати „Виљем Тел.“

У суботу 28. јануара с новом поделом улога први пут: „РУКАВИЦА И ЛЕПЕЗА.“  
Шаљива игра у 3 чина, написали Бајар и Соваж, превео Ф. Оберкнежевић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.